

КАЗУС №4

Кирил Кирилов бил неосъждан и не бил освобождаван от наказателна отговорност с налагане на административно наказание по реда на чл.78а от НК. При него имало епизодична злоупотреба с наркотични вещества.

Кирил Кирилов и Росен Николов били дългогодишни приятели. Около 23:00 часа на 01.06.2019 г. двамата посетили казино "Шанс" на бул."Марица" в гр. Пловдив. В казиното двамата се запознали със Стефан Величков, който играел на съседна машинка. Тримата започнали да разговарят, като си разменили номерата на мобилните телефони. Кирил Кирилов проиграл парите си и поискал от Стефан Величков 20,00 лева на заем. Последният се съгласил, като дал на Кирил Кирилов 20,00 лева.

Около 4:00 часа на 02.06.2019 г., Кирил Кирилов загубил застите му 20,00 лева, след което тримата напуснали казиното. Стефан Величков установил, че в себе си имал 137,00 лева, което било забелязано от останалите. Кирил Кирилов предложил на лицата да отидат до дома му, който бил наблизо, за да вземе пари и да върне дължимите 20,00 лева. Тримата стигнали до жилищната кооперация, в която Кирил Кирилов живеел и влязъл вътре, а другите останали да го чакат пред блока. От дома му Кирил Кирилов взел един кухненски нож, с който решил да принуди Стефан Величков да му даде всичките си пари.

Когато Кирил Кирилов се върнал, тримата се насочили към двора на 191 Основно училище, което било пред блока, където живеел. В двора на училището Кирил Кирилов застанал срещу Стефан Величков, извадил кухненския нож и намушкал с него Стефан Величков в лявата ръка, в областта под рамото и казал: "Сега ще ти взема всичките пари, ще те убия, така го правим тук. Дай парите!". За да се защити Стефан Величков извадил от джоба си бокс, който носел в себе си за самозашита и го сложил на лясната си ръка. Подсъдимият Кирил Кирилов започнал да обикаля около Стефан Величков, като с ножа му нанесъл удар в бедрото на левия крак и след това в областта на гърдите. Гледайки случващото се, Росен Николов извикал към Кирил Кирилов да спре, тъй като Стефан Величков нищо не му бил направил.

В този момент към тримата се приближила неустановена жена, която Кирил Кирилов и Росен Николов видели, уплашили се и побягнали в посока жилището на Кирил Кирилов.

Жената упътила Стефан Величков към намиращо се в близост болнично заведение, където той бил прегледан и получил медицинска помощ.

Междурено Кирил Кирилов бил задържан от органите на полицията, било образувано досъдебно производство и му било повдигнато обвинение.

В хода на разследването се установило, че по време на инцидента Кирил Кирилов бил със запазена психическа годност, като не е бил в състояние на алкохолно опиване или тежка наркотична абстиненция, които биха могли да мотивират постъпките му. Установило се, че в резултат на инцидента Стефан Величков е получил порезна рана на лявата предмишница, в областта на рамото; порезна рана по страничната повърхност на лявото бедро; прободно порезна рана в областта на гръденния кош, непроникваща в гръдената кухина, явяваща се увреждане, съставляващо временно разстройство на здравето, неопасно за живота.

След завършване на разследването, Кирил Кирилов бил предаден на съд.

В съдебната фаза пострадалото лице било конституирано като страна. В разпоредителното заседание, било направено искане от защитата и Кирил Кирилов за съкратено съдебно следствие по реда на чл.371, т.1 от НПК, на което останалите страни се противопоставили. Искането не било уважено от съда, делото било разглеждано по общия ред и бил постановен акт по същество.

Изтеглен Казус - А

А

Т

26.03.2023;

ВЪПРОСИ:

1. Осъществяват ли описаните действия на извършеното от Кирил Кирилов от обективна и субективна страна признанията на престължение/престъпления по НК и каква е правната квалификация? Явява ли се Кирил Кирилов наказателноотговорно лице? Налице ли са множество престъпления или квалифициращи признаци на състав на престъпление в описаните действия на Кирил Кирилов? Обосновете отговора си.

2. Кой се явява компетентен съд и в какъв състав следва да разгледа делото на първа инстанция?

3. Допустимо ли е участието на Стефан Величков в съдебната фаза и в какво качество, с какви права разполага, какво може да претендира и кога най - късно може да предяди своето участие?

4. Допуснато ли е процесуално нарушение от първоинстанционния съд като е отказал провеждането на съкратено съдебно следствие по реда на чл.371, т.1 от НПК?

5. Ако е било направено искане от подсъдимото лице и неговия защитник за разглеждане на делото по реда на чл.371, т.2 от НПК или сключване на споразумение, за което е имало изрично противопоставяне от пострадалото лице, допустимо ли е от съда провеждането на тези процедури?

6. В случай, че е било допуснато разглеждане на делото по реда на чл.371, т.2 НПК, как би следвало да процедира първоинстанционния съд при направен от Кирил Кирилов последващ отказ от допуснатата диференцирана процедура в хода на съдебните прения?

Изтеглен въздуш 26.03.2023г. *А* *А*

Г

ОТГОВОРИ :

1. Осъществяват ли описаните действия на извършеното от Кирил Кирилов от обективна и субективна страна признаците на престълението/престъпления по НК и каква е правната квалификация? Явява ли се Кирил Кирилов наказателноотговорно лице? Налице ли са множество престъпления или квалифициращи признания на състав на престъпление в описаните действия на Кирил Кирилов? Обосновете отговора си.

Извършеното от Кирил Кирилов осъществява от обективна и субективна страна състав на престъпление по чл.198, ал.1, пр.1 и пр.2 във вр. с чл.18, ал.1 от НК.

От описаните обстоятелства се установява, че Кирил Кирилов е направил опит да отнеме чужди движими вещи - сумата от 137,00 лева, от владението на Стефан Величков, с намерение противозаконно да ги присвои, като употребил за това сила и заплаха - нанесъл удари с нож в областта на лявата ръка, бедрото на левия крак и в областта на гърдите на Стефан Величков и му казал: „Сега ще ти взема всичките пари, ще те убия, така го правим тук. Дай парите!”, като деянието е останало недовършено поради независещи от деца причини - появя на неустановено лице в близост.

Непосредствен обект на престъплението против собствеността, сред които е и грабежът, са обществените отношения, които осигуряват нормалното упражняване на правото на собственост, държането и владението на движими вещи (обществени отношения, които се явяват непосредствен обект на престъплението кражба). В рамките на непосредствения обект на грабежа се включват и обществени отношения, които осигуряват свободното формиране на воля и избор на поведение (обществени отношения, които са непосредствен обект на престъплението принуда, явяващо се престъпление против личността). Когато принудата е насочена към такова поведение на пострадалия, което има характеристиката на имуществено разпореждане, се касае за престъпление против собствеността.

За да е налице това сложно съставно изпълнително деяние, времево двата акта следва да бъдат извършени едновременно или кражбата да бъде осъществена непосредствено след осъществяване на принудата. Тя може да представлява не само психическо въздействие върху личността на владелеца, чиято вещ се цели да бъде отнета, но и употреба на сила, за да се осъществи прекратяване на връзката между владелец и вещ и за сломяване на съпротивата му, която същият оказва за запазване на владението. Засягането на личността на лицето, който има фактическа власт над предмета на престъпление, е начин, метод, способ за сломяване на съпротивата му срещу отнемането на вещта, независимо дали такава съпротива е действително оказана или само възможна (Р. 31-91-ВК). Съгласно разпоредбата на чл.198, ал.3 от НК, грабеж е и всяка кражба, при която завареният на местопрестъплението употреби сила или заплашване, за да запази владението върху откраднатата вещ, която в случая не намира приложение.

Грабежът е престъпление с два предмета. На първо място това е чужда движима вещ (включително и когато част от вещта принадлежи на деца). Вторият предмет на престъплението грабеж е лицето, което осъществява фактическата власт върху имуществения предмет, защото посегателството по отношение на него е начин, метод

или средство за улесняване на отнемането на имуществения предмет, тъй като липсва съгласие за прекъсване на фактическа власт върху вещта.

В конкретния случай, от обективна страна, изпълнителното деяние е осъществено чрез действие, включващо употреба на сила, изразяваща се в нанасянето на три удара с нож в областта на лявата ръка, бедрото на левия крак и в областта на гърдите на Стефан Величков и заплашване, изразяваща се в казаните от Кирил Кирилов след първия удар с нож думи на Стефан Величков - "Сега ще ти взема всичките пари, ще те убия, така го правим тук. Дай парите!".

Употребената сила и заплашване са били пряко свързани с намерението на Кирил Кирилов да отнеме парите на Стефан Величков, за които Кирил Кирилов е знаел, че такива пострадалия има в себе си, като изрично е посочил като предмет на своето искане - "Дай парите!". Така употребената принуда е била от естеството да преодолее естествената съпротива на Стефан Величков срещу това отнемане.

С оглед конкретните обстоятелства, при които е извършено престъплението, поведението на Кирил Кирилов изцяло покрива легалната дефиниция по чл. 198, ал. 2 от НК и е обективно годно да осъществи състава на престъплението "грабеж". Налице е заплашване, което застрашава непосредствено живота и здравето на пострадалото лице. Думите и действията на Кирил Кирилов в тяхната съвкупност и с оглед едновременното им наличие, са обективно и субективно годни да бъдат ценени именно като приложена сила с отправена заплаха. Достатъчно за наличието на заплаха в случая е предприемането на поведение, което да е от естество да бъде възприето като заплашително и осъществимо от пострадалия (в този см. Р. 4-01-III, Р. 563-71-II, Р. 447-94-II, Р. 477-88-ВК и др.). Същевременно, нанесените удари с нож на Стефан Величков, представлява упражняване на сила по см. на чл.198, ал.1 от НК и причинените травматични увреждания (представляващи лека телесна повреда) се явяват елементи от състава му. Касае се за едно престъпление, което изключва приложението на правилата за идеалната и реална съвкупност, респ. отделно осъществено деяние по чл.130 от НК.

В процесния случай е налице функционални връзка между двата акта на съставното престъпление грабеж. Употребената от подсъдимия принуда (физическа и психическа) е имала за цел именно да мотивира Стефан Величков да предаде намиращите се у него пари, което в крайна сметка не станало по независещи от деца причини.

Употребата на сила в своя краен резултат не е довел до по - тежко увреждане от лека телесна повреда за осъществяване на основния състав по чл.198, ал.1 от НК, тъй като при наличие на друг вид (по – тежка) телесна повреда или смърт ще бъдат налице признacите на квалифициращите състави по чл.199 от НК.

Деянието е останало във фазата на недовършения опит, тъй като Кирил Кирилов не е успял да отнеме парите на Стефан Величков, установявайки своя трайна фактическа власт върху тях, поради това че е бил прекъснат от появлата на неустановено по делото лице от женски пол, което се приближило към тях, като това накарало Кирил Кирилов да се уплаши и да избяга от местопрестъплението. Предотвратяването на настъпването на вредните последици е станало вън и независимо от волята на Кирил Кирилов, поради което грабежът следва да бъде квалифициран при условията на чл.18,

ал.1 от НК.

Субект на престъплението по чл.198 от НК е всяко наказателноотговорно лице. Към момента на процесините събития Кирил Кирилов е бил психически здрав, могъл е да разбира свойството и значението на извършеното и да ръководи постъпките, поради което същият се явява не само годен субект на горепосоченото престъпление, но и наказателноотговорно лице (запазена психическа годност!). Евентуалното констатиране на алкохолно опиване (resp. наркотична абстиненция) не разколебава въпросния извод, защото не съставлява “краткотрайно разстройство на съзнанието“ по смисъла на чл.33, ал.1 от НК (р. 70/90-II, 154/05-III, 773/07-III).

От субективна страна е налице пряк умисъл. Интелектуалният момент на умисъла на Кирил Кирилов е включвал представите, че парите се намират във владението на Стефан Величков, че последният не е съгласен с предаването им в негово владение и че за отнемането им е необходимо използването на сила и заплаха. Във волево отношение, Кирил Кирилов е искал и целял отнемането на движимите вещи (парите), чрез употреба на принуда (в двете и форми). Освен прекият умисъл, Кирил Кирилов от субективна страна е действал и с намерение противозаконно да присвои инкриминираните вещи, намиращи се в Стефан Величков и да се разпореди с тях като със свои, което е изразил и със своите думи “Дай парите!”.

2. Кой се явява компетентен съд и в какъв състав следва да разгледа делото на първа инстанция?

При така посочената правна квалификация, компетентен да разгледа делото като първа инстанция е районен съд, съгласно общите правила за подсъдност по чл.35, ал.1 от НПК. Съставът на съда е от един съдия и двама съдебни заседатели, доколкото за престъплението по чл.198, ал.1 от НК се предвижда наказание “Лишаване от свобода“ от три до десет години, а чл.28, ал.1, т.2 от НПК определя състав на съда от един съдия и двама съдебни заседатели, когато за престъплението се предвижда наказание “Лишаване от свобода“ за повече от пет години.

3. Допустимо ли е участието на Стефан Величков в съдебната фаза и в какво качество, с какви права разполага, какво може да претендира и кога най - късно може да предяди своето участие?

Отговорност за непозволено увреждане по чл. 45 от ЗЗД носят само физическите лица, които са причинили вредата чрез свои виновни действия или бездействия. Тази отговорност се поражда при наличността на причинна връзка между противоправното и виновно поведение на деца и настъпилите вреди. По силата на чл.51 от ЗЗД подлежат на обезщетяване всички вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. Претендираният вреди, които са от категорията на неимуществените, са неизмерими с пари и затова размерът на следващото се за тях обезщетение, както и кръгът на лицата, които имат право на него, се определят на принципа на справедливостта. Понятието “справедливост“ по смисъла на чл. 52 от ЗЗД обаче не е абстрактно понятие. То е свързано с преценката на редица конкретни обективно

съществуващи обстоятелства, които следва да се съобразят и вземат предвид от съда при определяне на размера на обезщетението.

Пострадал от престъпление е лицето, което е претърпяло имуществени или неимуществени вреди от престъплението (чл.74, ал.1 от НПК).

По този казус пострадал от престъплението по чл.198, ал.1 във вр. с чл.18, ал.1 от НК се явява Стефан Величков. Той е претърпял неимуществени вреди в резултат на извършеното престъпление. Претендираните обезщетения следва да овъзмездят физическите болки и страдания, изпитани от пострадалия във връзка с причинената му лека телесна повреда. Независимо, че описаното деяние е опит за грабеж, при който инкриминираната вещ не е била отнета, то изпълва признаците на гражданска деликт по чл.45, ал.1 от ЗЗД, защото Стефан Величков разполага със самостоятелно право да предяви срещу Кирил Кирилов граждански иск с претенция да се обезщетят причинените му неимуществени вреди за причинените травматични увреждания.

В молбата за предявяване на граждански иск се посочват: трите имена на подателя и на лицето, срещу което се предявява искът; наказателното дело, по което се подава; престъплението, от което са причинени вредите, и характерът и размерът на вредите, за които се иска обезщетение. Молбата за предявяване на граждански иск може да бъде устна или писмена. Гражданският иск се предявява най - късно до започването на разпоредителното заседание (чл.85 от НПК). Правата на гражданският ищец са посочени в чл.87 от НПК, а именно : да участва в съдебното производство; да иска обезпечаване на гражданския иск; да се запознава с делото и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да прави искания, бележки и възражения и да обжалва актовете на съда, които накърняват неговите права и законни интереси. Гражданският ищец упражнява правата си в пределите, необходими за доказване на основанието и размера на гражданския иск.

Доколкото Стефан Величков се явява пострадал от престъплението, същият разполага и с правото да се конституира като частен обвинител и вземе участие по делото като поддържа обвинението, дори и в случаите когато прокурорът заяви, че не го поддържа. Молбата за конституиране като частен обвинител може да бъде писмена или устна и искането следва да бъде направено най – късно до започване на разпоредителното заседание пред първоинстанционния съд. Правата на частния обвинител са посочени в чл.79 от НПК, а именно да се запознае с делото и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в съдебното производство; да прави искания, бележки и възражения и да обжалва актовете на съда, когато са накърнени неговите права и законни интереси.

4. Допуснато ли е процесуално нарушение от първоинстанционния съд като е отказал провеждането на съкратено съдебно следствие по реда на чл.371, т.1 от НПК?

Провеждането на съкратено съдебно следствие по реда на чл.371, т.1 от НПК изисква съгласие на подсъдимият и неговият защитник, гражданският ищец, частният обвинител и техните повереници. В казуса е посочено, че за провеждането му се е противопоставило пострадалото лице, което е било конституирано като страна в съдебната фаза (било като ГИ или ЧО), поради което в случая провеждането на

съкратено съдебно следствие по посочения ред е било недопустимо. Поради това в случая правилно съдът е преценил, че при липсата на съгласие от посочената страна за провеждането на диференцираната процедура е следвало да откаже провеждането й.

5. Ако е било направено искане от подсъдимото лице и неговия защитник за разглеждане на делото по реда на чл.371, т.2 от НПК или сключване на споразумение, за което е имало изрично противопоставяне от пострадалото лице, допустимо ли е от съда провеждането на тези процедури?

Провеждането на съкратено съдебно следствие по реда на чл.371, т.2 от НПК изиска единствено изявление на подсъдимият за изцяло признаване на фактите, изложени в обстоятелствената част на обвинителния акт, като се съгласи да не се събират доказателства за тези факти. В казуса е посочено, че за провеждането му се е противопоставило пострадалото лице, което е било конституирано като страна в съдебната фаза (било като ГИ или ЧО), което се явява ирелевантно за посочената процедура, поради което в случая провеждането на съкратено съдебно следствие по посочения ред е било допустимо.

Чл.384, ал.3 от НПК предвижда, че сключването на споразумение за решаване на делото в съдебното производство се одобрява само след съгласието на всички страни. В казуса е посочено, че за споразумението се е противопоставило конституираното като страна пострадало лице, поради което в случая сключването на споразумение е било недопустимо. За сключването на споразумение е необходимо и съгласието на прокурора.

6. В случай, че е било допуснато разглеждане на делото по реда на чл.371, т.2 НПК, как би следвало да процедира първоинстанционния съд при направен от Кирил Кирилов последващ отказ от допуснатата диференцирана процедура в хода на съдебните прения?

Изявленията на подсъдимия по чл.371, т.2 НПК не могат да бъдат оттеглени след постановяване на съдебното определение по чл.372, ал.4 от НПК. ("Направеното от подсъдимия признание на фактите в обстоятелствената част на обвинителния акт представлява едностренно изявление, което може да бъде оттеглено преди да са настъпили предпоставените от него и предвидени в закона правни последици. С определението, с което съдът обявява, че при постановяване на присъдата ще ползва самопризнанието без да събира доказателства за фактите по обвинителния акт и допуска съкратено съдебно следствие, депозирани по чл.371, т.2 от НПК изявления произвеждат правното действие, към което са насочени. Въведени са достатъчно правни гаранции, че изявленето по чл.371, т.2 от НПК е доброволно и отразява действителното отношение на подсъдимия към обвинението – направено е в открito заседание, в присъствието на защитник, при разясняване на последиците от него. Затова, когато самопризнанието е обосновало прилагане на правилата на диференцираната процедура, процесуалният закон не предвижда оттеглянето му в хода на наказателния процес. Противното би довело до невъзможност да бъдат постигнати

целите на особеното производство, създава условия за процесуална злоупотреба и правна несигурност.“ ТР № 1 / 06.04.2009 г. по ТД № 1 / 2008 г. на ОСНК на ВКС).

Този казус е съставен въз основа на съдебна практика: Присъда от 12.07.2018г. по НОХД №10155/2015г. на Софийски районен съд; Присъда от 23.06.2021г. по ВНОХД №1104/2019г. на Софийски градски съд; Решение от 12.04.2022г. по НД №1067/2021г. на Върховен касационен съд.